

Arlanda Flygsamlingars Vänner

Mars 2015

Ansvarig utgivare: Bertil Boberg

Redaktör: Jan Forsgren

Inventering av Blå tältet

Som tidigare nämnts inleddes den 12 maj 2014 ett projekt om att inventera samlingarna. Tre st föremålsantikvarier projektanställdes av TRV t.o.m. årsskiftet. Två av dessa har fått två och en halv månads förlängd projektanställning, vilken avslutas i maj 2014.

Samtliga större föremål i vår utställningslokal har inventerats och dataregistrerats, liksom stora delar av Blå tältet. Ett antal föremål som ansetts sakna betydelse för svensk civil luftfartshistoria har överförts till andra flygmuseer eller föreningar. AFV tackar för utfört arbete.

Målsättningen är att de tusentals fotografier som ingår i samlingarna skall digitaliseras och tillgängliggöras som en resurs för flyghistoriskt intresserade.

Jan Forsgren

ABA/SAS-samlingarna flyttar

I slutet av februari meddelade Swedavia att de behöver få tillgång till den mark inne på Airside (d v s innanför grindarna) där ABA/SAS-samlingarna finns placerat. Besök vid ABA/SAS-samlingarna kräver för närvarande badge eller föransmälan, med begränsade öppettider till tisdagar. ABA/SAS-samlingarna förvaltas av en ideell förening.

Diskussioner pågår för närvarande om att flytta ABA/SAS-samlingarna till en för ändamålet nyuppförd lokal i direkt

anslutning till Arlanda Flygsamlingar. AFV ser positivt på att kunna få ABA/SAS-samlingarna som granne.

Tanken är inte att slå ihop ABA/SAS-samlingarna med AFV, däremot innebär en närmare samverkan positiva synergieffekter, och ett utökat samarbete i vår gemensamma strävan att bevara, vårda, dokumentera och visa historien om och kring den svenska civila luftfarten. Vi arbetar mot samma mål!

Jan Forsgren

Arlanda Flygsamlingar

Kontaktinformation:

Öppettider för visning och telefonsamtal helgfria tisdagar, torsdagar kl 10:00 – 15:00

Postadress:

Arlanda Flygsamlingar Vänner,
c/o LfV,
190 45 STOCKHOLM-ARLANDA

Tel: 08-593 600 33

E-post: arlandasamling@telia.com

Hemsida: www.arlandaflygsamlingar.se

Plusgiro: 352680-3

Organisationsnr: 802411-6561

Besöksadress:

Kabinvägen, Stockholm-Arlanda

Kontaktpersoner:

Bertil Boberg: 070-482 71 28

E-post: bertil.boberg@telia.com

Kurt Ivarsson: 018-380 977

E-post: kurt.ivarsson2@comhem.se

Lockheed Lodestar SE-BZE

Ett flygplan med en mycket mångfacetterad historia är Lockheed 18 Lodestar SE-BZE. Lodestar utvecklades från passagerarflygplanet Lockheed 14 Super Electra. Flygkroppen förlängdes med 1,68 m, vilket även möjliggjorde ytterligare två rader med passagerarstolar. Prototypen flögs första gången den 21 september 1939. Ett fåtal Lodestar såldes till amerikanska flygbolag. Efter att USA gått med i kriget beställde US Army Air Force (USAAF) och US Navy hundratals Lodestar.

Sammanlagt kom 625 Lodestar att tillverkas t.o.m. 1944. Många Lodestar levererades även till Storbritannien, där både RAF och flygbolaget BOAC använde sig av flygplantypen. Tolv st Lodestar användes av norska staten i exil för kurirflygningar över Nordsjön. Flygningarna mellan Skottland och Bromma skedde nattetid, med svartmålade fönster och släckta lanternor för att undvika tyskt jaktflyg och luftvärn. Lasten kunde bestå av kullager, diplomatpost, norska flyktingar mm.

Tyvärr har vi inte hittat någon bild på vår Lodestar i norska färger. Bilden ovan visar Lodestar G-AGDD vilken också användes i kurirtrafiken mellan Skottland och Sverige.

Foto: via Svensk Flyghistorisk Förening

Denna flyglinje kom att kallas för 'Livlinan', i och med att det under långa perioder var en av mycket få sätt som existerade för direktkontakt med Storbritannien. Sammanlagt gick fem av de

12 kurirflygplanen förlorade i haverier och nedskjutningar. Vår Lodestar levererades till USAAF i oktober 1943 som en Lockheed C-60A-5-LO med militärt serienummer 43-16433 och tillverkningsnummer 2593.

Dock överfördes flygplanet direkt till norska staten, som använde det på den mycket farliga men vitala flyglinjen mellan Skottland och Sverige. Det kom att registreras som G-AGIJ, och användes tidvis av det brittiska flygbolaget BOAC.

De sju kvarvarande Lodestar övertogs sommaren 1945 av norska flygvapnet. Vår Lodestar flögs av 20 Transport Squadron som VIP-flygplan. I september 1950 såldes det till det svenska företaget Aero Propaganda, som sålde flygplanet vidare till Veljekset Karhumäki. I Finland bar det registreringen OH-VKU. Efter tre år köptes det av Airtaco. Flygplanet registrerades den 27 februari 1954 som SE-BZE. Endast några veckor senare, den 18 mars, köptes det av Dagens Nyheter.

I samband med att Linjeflyg bildades 1957, blev SE-BZE ett av bolagets första flygplan. Svensk Flygtjänst köpte året därpå denna Lodestar. De sista åren användes det som kaliberingsflygplan för kontroll av inflygningsfyrarna vid olika civila flygplatser. Sista flygningen ägde rum den 14 januari 1966, varefter SE-BZE skänktes till de luftfartshistoriska samlingarna. Den sammanlagda flygtiden var 11 031 timmar.

SE-BZE på Bromma. Foto: AFV Arkiv

På grund av dess storlek, förvarades flygplanet i en träbod i 28 år innan det kunde beredas plats i vår lokal. Det har under flera år restaurerats av frivilliga krafter. Idag är det möjligt för våra besökare att provsitta passagerarstolarna

och göra en nostalgisk resa i ett gammalt trafikflygplan.

Värt att notera är att SE-BZE har kunnat ses av miljoner tv-tittare. I samband med att det amerikanska tv-bolaget CNN intervjuade innovatören Håkan Lans, utgjorde SE-BZE blickfång under delar av intervjun. Utbildningsradion har filmat interiör- och exteriörscener för en dokumentär om den svenske diplomaten Raoul Wallenbergs resa till Budapest 1944.

SE-BZE som hon ser ut idag. Foto: Jan Forsgren

Haveriet i Gottröra

I augusti 2013 skänktes nossektionen till Dana Viking till AFV av SFF Stockholm. Historien om Dana Viking är förmodligen välkänd för de flesta av våra medlemmar. Dana Viking är namnet på en MD-81, vilken bar registreringen OY-KHO. Flygplanet levererades till SAS våren 1991. I samband med start från Arlanda morgonen den 27 december 1991 havererade Dana Viking vid Gottröra efter att den klaris som bildats på vingarna lossnat och sugits in i motorerna. Hela flygningen varade i fyra minuter och fem sekunder. Som genom ett mirakel överlevde samtliga 129 ombordvarande nedslaget. Några av passagerarna skadades i haveriet.

Under sin flygande karriär har vår Lodestar använts på den farliga och livsviktiga flygrutten mellan Skottland och Sverige, varit VIP-flygplan i norska flygvapnet, fraktat dagstidningar, blommor från franska medelhavskusten, charterturer till och från olika destinationer, inklusive Mallorca, varit reguljärt passagerarflygplan i inrikesbolaget Linjeflygs tjänst, turnéflygplan för de amerikanska jazzmusikerna Ella Fitzgerald och Louis Armstrong under deras Sverigeturné 1961, samt, slutligen, som kaliberingsflygplan för Luftfartsverkets räkning.

Det är det enda kvarvarande av de ursprungligen 12 norska kurirflygplanen. Om gamla flygplan kunde tala, så hade denna Lodestar åtskilligt att berätta!

Jan Forsgren

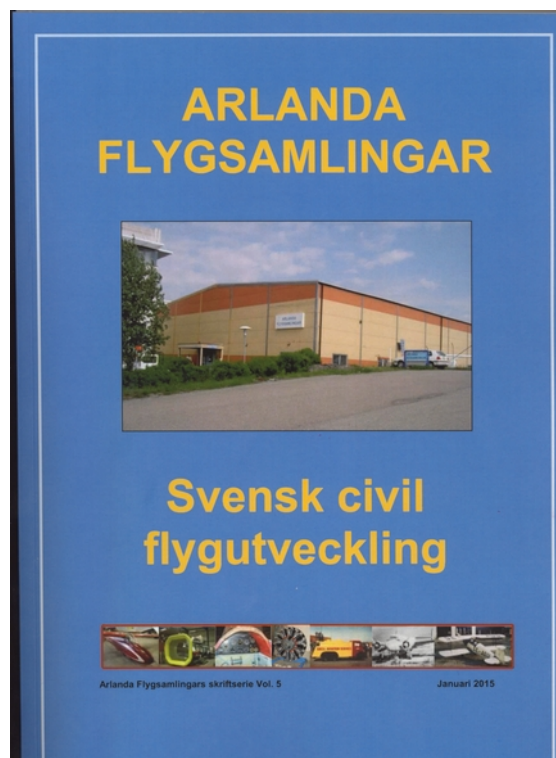
Dana Viking kort efter haveriet. Foto: Dennis Bengtsson

AFV-medlemmen Per Sviberg har arbetat med detta, vilket bl.a. innefattat utbyte av fönster. Diverse motordelar har sedermera skänkts till samlingarna av Henrik Elinder. Vi har genom donationer även fått tillgång till radiotrafiken, liksom många fotografier. Våra besökare brukar visa stort intresse för Dana Viking och historien om och omständigheterna kring haveriet. Vill du veta mer? Kom till AFV:s årsmöte lördagen den 18 april, då Henrik Elinder, ansvarig för haveriutredningen, kommer att berätta om Dana Vikings sista flygning.

Nya publikationer

AFV har nu låtit trycka upp en reviderad upplaga av vår utställningskatalog. Katalogen, som ingår i Arlanda Flygsamlingars Vänners skriftserie, Vol. 5, beskriver bakgrunden till Arlanda Flygsamlingar och de föremål som ingår i de civila luftfartshistoriska samlingarna. Den är på ett förtjänstfullt sätt redigerad av Sture Nilsson, och kostar 100:-

Vi har även tagit fram en broschyr, vilken på ett kortfattat sätt presenterar samlingarna. Kontaktinformation, inklusive öppettider.

AFV vill med ovanstående nostalgiska bild av ABA:s Junkers Ju 52/3m SE-ADR önska våra medlemmar en trevlig sommar! Förarkabinen och en liten del av vänster vinge av SE-ADR finns bevarade vid Arlanda Flygsamlingar.